

MÜNAFIKLARIN ÖZELLİKLERİ

Burhan ERKUŞ

I- Konunun Plânı

A-Münafık ve Nifak Kavramları

B-Nifak Çeşitleri

1-İtikâdî Nifak

2-Amelî Nifak

C-Münafıkların Özellikleri

D-Münafıklara Karşı Takınılacak Tavır

E-Münafıklığın Hükümü

II- Konunun Açılımı ve İşlenişi

Konuya münafık ve nifak kavramları açıklanarak başlanır. Daha sonra, intaçta münafıklıkla amelde münafıklık açıklanıp ikisi arasındaki fark ortaya konur. Bunun peşinden her iki münafıklık türünün kendine has özellikleri ayet ve hadisler ışığında anlatılır. Daha sonra münafıklıkların muhtemel zararlarından korunmak için nasıl bir yol takip etmek gerektiği ve onlarla olan ilişkilerin sınırları üzerinde durulur. Son olarak da itikadi münafık ile amelî münafığın ahirette ne gibi bir müeyyide ile karşılaşacağı açıklanır ve konunun bir özeti yapılır.

III- Konunun Özet Sunumu

Münâfık, kalbi ile inanmadığı halde inkârını saklayıp, dili ile inandığını söyleyen, mü'min görünen kimseye denir. Münafığın bu davranışına nifak denir. Nifak itikatta ve amelde olmak üzere ikiye ayrılır. İtikâdî nifak, kişinin dünyada iken müslüman muamelesi görüp, âhirette inançsızlığı ortaya çıkınca kâfirlerden daha kötü muâmeleye tâbî tutulmasına sebep olacak olan nifak çeşididir. Amelî nifak ise, kişinin söz fiil ve davranışlarında söz konusu olup, küfür sayılmaz. Amelî nifak içinde olan kişi iman sahibidir ancak günahkardır. Hadislerde geçen münafık türü daha çok amelî (ahlâkî) yönden olan nifakı dile getirir. Meselâ: "Münafığın

alâmeti üçtür: Konuştuğu zaman yalan söyler, vaad ettiğinde vaadinden döner, kendisine bir şey emanet edildiğinde emanete hıyanet eder"¹ hadisi ve benzerleri hadisler ameli nifakı dile getirmekte olup, îtikâdî nifaka yaklaşılmaması için alınan tedbir ve tembih mahiyetindedirler. Zîra, amelî nifak çoğalınca ileride müslümanın îtikâdî nifaka girme tehlikesini doğabilir.

Münafıkların gerek ayetlerde gerekse hadislerde bir çok özelliklerinden söz edilir. Bunlardan bazıları şöyledir: Gösteriş için ibadet yaparlar. Yalan konuşurlar, verdikleri sözde durmazlar, emanete hıyanet ederler. Çıkarlarına aşırı düşkündürler. Bozgunculuk yaparlar. Allah'ı ve müminleri aldatmaya çalışırlar. Müminlerle alay ederler. Yeminlerini kendilerine kalkan edinirler, insanları Allah yolundan alı koyarlar. Kötülüğü emreder, iyilikten alıkoymaya çalışırlar. Cimridirler. Toplumda kötü söz, fiil ve davranışların yayılmasını isterler. İtikadi münafıklar müminleri bırakıp kâfirleri dost edinirler, onlarla anlaşp kaynaşırlar, itibar ve değeri onların yanında ararlar.

IV- Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Ayetler

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كُسَالَى يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا

“Münafıklar Allah'ı aldatmaya çalışırlar, Allah' da onların bu çabalarını başlarına geçirir. Onlar namaza kalktıkları zaman tembel tembel kalkarlar, insanlara gösteriş yaparlar ve Allah'ı pek az anarlar”².

وَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْهُمْ لَمِنْكُمْ وَمَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرُقُونَ

“Kesinlikle sizden olduklarına dair Allah'a yemin ederler. Oysa onlar sizden değildir. Fakat onlar korkudan ödləri patlayan bir topluluktur”³.

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ

“(Ey Muhammed!) Münafıklar sana geldiklerinde, “Senin, elbette Allah'ın peygamberi olduğuna şahitlik ederiz” derler. Allah senin, elbette

1 Buharî, İman, 24 (I, 14).

2 Nisa; 4/142-143.

3 Tevbe; 9/56.

kendisinin peygamberi olduğunu biliyor. (Fakat) Allah o münafıkların hiç şüphesiz yalancılar olduklarına elbette şahitlik eder”⁴.

V- Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Hadisler

آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ ، وَإِذَا أُؤْتِمِنَ خَانَ

“Münafığın alameti üçtür; konuştuğu zaman yalan konuşur, va’d ettiği vakit sözünde durmaz; kendisine bir şey emanet edildiği zaman hainlik eder.”⁵

تَجِدُ مِنْ شَرِّ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ اللَّهِ ذَا الْوَجْهَيْنِ، الَّذِي يَأْتِي هَوْلَاءَ بَوَجْهِ، وَهَوْلَاءَ بَوَجْهِ.

“Kıyamet günü, insanların şerlileri arasında iki yüzlüleri bulursun, Onlar ki, şuna gelir bir türlü söyler, diğerine gider başka türlü söyler.”⁶

Görüldüğü gibi bu hadis-i şerifte, Müslüman hakkında hüsn-i zan beslemenin önemi müminin, mal ve canının korunması gereği ile birlikte dile getirildiği gibi, aynı zamanda bunun Kâbe’ye dahi gösterilmesi gereken saygıdan daha üstün tutulduğu ifade edilmiştir. Hz. Peygamber, böylece bütün müslümanları Kâbe’ye saygı gösterirken aynı Kâbe’ye yönelen diğer müslüman kardeşleri hakkında kötü zanda bulunmamaları konusunda uyarmaktadır. Zira Kâbe’nin temsil ettiği kible birliğinin en önemli gayelerinden biri de müslümanların birlik ve beraberliklerinin sağlamasıdır. Su-i zan ve benzeri davranışların sonucu ise müslümanların birlik ve beraberliklerinin bozulmasıdır. Bu da Kâbenin hikmet-i vücuduna aykırıdır.

VI- Yararlanılabilecek Bazı Kaynaklar

1-İbn Kesir, Tefsîru'l Kur'ani'l-Azim, İstanbul 1985, VIII, 151-160.

2-M. Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, VI, 4997.

3- Kurtubî, el-Câmi’ li-Ahkâmi’l-Kur’an, VIII, 212.

4- Taberî, Tefsir, XVIII, 132.

5- Ma’un, 107/ 4-7; Nisa; 4/141; Bakara; 2/11-12; Bakara, 2/9; Bakara, 2/10; Bakara, 2/14; Münâfikûn, 63/2; Münafikun, 63/4; Tevbe, 9/67; Nisa, 4/137; Al-ı İmran, 3/102,103; Enfal, 8/46; Bakara, 2/191,217; Maide, 5/41 ayetlerinin tefsiri.

4 Münafikun,63/1

5 Buharî, İman, 24 (I, 14).

6 Buhari,Edeb, 52 (VII, 87).